

Інж. М. СЦІБОРСЬКИЙ

**О. У. Н.
СЕЛЯНСТВО**

1933

ВИДАННЯ РОЗБУДОВИ НАЦІЇ

Інж. М. СЦІБОРСЬКИЙ

O. Y. H.

I

СЕЛЯНСТВО

ВИДАННЯ РОЗБУДОВИ НАЦІЇ

1933

ЗМІСТ:

	Стор.
I. Стан нашого селянства на Україні	3
II. Як треба здобути волю й землю	14
III. Земельна програма ОУН	32

Ціна книжки: в ЧСР кч. 2,50; на Зах. Україні злп. —,50; у Франції фр. 2,50; в Болгарії лев. 5.—; в Америці й Канаді 10 ам. цент.; в Німеччині мк. —,40; в Австрії шіл. —,75.

I. Стан нашого селянства на Україні.

Земля є вічним джерелом життя. Праця на землі — хліборобство — це основна підстава існування людства. Хоч тепер, завдяки зростанню технічної науки та ускладненню суспільної будови народів, розвинулися і інші діянки господарської діяльності — як промисловість, торгівля, тощо, а все ж земля і праця над здобуванням її природних плодів є найважнішими середниками нашого існування.

Недармо ще за часів сивої старовини, тисячі років назад, наприклад, китайці хліборобське заняття вважали за найбільш почесне, а працю на землі священною. І не дивно, що людство тяготіло до землі, до володіння нею. Колись, у давню-давнину, незаселеної землі було багато, а людей обмаль. Земля могла вільно належати кожному, хто хотів її уживати. Але згодом положення мінялося. Кількість людства зростала, і так поволі земля та право володіння нею стали служити притокою спорів, громадських розрухів і крівавої боротьби. Історія людства виповнена цією боротьбою за землю, за право володіння і користування нею.

В історичному перебігу подій раніше вільний хліборобський стан підпав під владу правлячих кол, які самі на землі не працювали, а з ним разом перейшла до них кол і власність на землю. Тим способом утворилося кріпацтво, при якому і селяне, і їх посіlosti перейшли в повне володіння і користування панської меншості. Правда, пізніше кріпацтво скрізь скасовано, але невідповідний, несправедливий розподіл землі лишився в багатьох країнах й досьогодні. І тепер у багатьох країнах існує такий земельний устрій, при якому одна людина має тисячі гектарів поля і дістает з нього зиск, хоч не працює на ньому, тоді як селянин-працівник на своїх двох-трьох моргах поля не в силі прохарчувати себе і родину.

Україна також не була виїмком у тій загальній історичній боротьбі за землю. За часів кріпацтва бувало чи-

мало заворушень, які не втихомирювалися і після його скасування. Бо не дивлячися на отримання особистої свободи, селянство відчувало голод на землю, що в головній мірі була і далі в руках поміщиків (дідичів), від яких селянство пробувало в повній господарській залежності. Це згодом, поруч з іншими причинами викликало в 1917 році революцію в був. Росії, коли наше селянство на В. Україні силою і збройними повстаннями зруйнувало поміщицьке землеволодіння.

Треба піднести, що за часів передреволюційних, тяжкий господарський стан нашого селянства посилювався ще й тою обставиною, що великі земельні посілості були в руках поміщиків, ворожих Україні національностей — москалів і поляків, або таки наших змосковлених чи спольщених панів-перевертнів. Всі вони не лише використовували селянство під оглядом господарським, але й допомагали історичним ворогам України тримати наш народ у путах національно-політичного поневолення.

Наша визвольна боротьба в 1917—20 р. р. давала надії, що вже прийшла нарешті пора для Українського Народу станути вільним паном у своїй хаті, здобути волю, землю і власну державу для забезпечення свого добробуту, сили і розвитку. Однаке не довелося виконати нам ті історичні завдання! Не віднесли ми рішучої перемоги над ворогами України і тімчасово боротьбу ми програли.

І так, як перед визвольними змаганнями 1917—20. р. р. впродовж ряду століть, і тепер Український Нарід валяється в поросі рабства під ногами окупантів. Вони диктують йому свою злочинну волю, грабують народні багацтва, безоглядно використовують для себе наші сили та знушаються над нашою національною і людською гідністю, культурою, вірою, звичаями й почуваннями. Особливо гостро і болючо відчуває на собі цю хижачьку руку окупантів наше селянство.

В якому стані перебуває воно тепер на Україні?

Ta частина нашого народу, що заселює землі на схід од Збруча, переживає нечуваний гніт і страхіття московсько-комуністичного панування. Большевицькі зайди з московської півночі обрехали наш легковірний народ!. Прийшли вони на нашу Батьківщину, обіцюючи їй мир, свободу, вільну працю і «рай на землі». Замісь того, обернули її

в пустелю і пекло на землі. Ця, колись родюча, благословенна країна, що під рукою працьовитого українського селянина-господаря видавала з себе безмежні багацтва та могла своїм хлібом нагодувати цілу Європу (звідси її назва «житница Європи») пробуває тепер у жебрацьких злиднях і смертельному голоді. До того довела її «господарка» московських комуністів! Од українських селян силою відібрano прадідівську землю, загнано їх до «колгоспів», де вони —гірше як колишні кріпаки — працюють під жорстоким доглядом дозорців — московських чекістів. Працюють... та не для себе! Бо коли вродить земля наша хліб, здобутий кервавицею, тяжким трудом селянським, відбирають його московські посіпаки, лишаючи нашим селянам, як тим арештантам у тюрмі, жебрацький «пайок», якого не вистачає навіть на підгододнє існування.

Щож то за причина цієї руїнницької роботи комуністів? Тих причин є кілька, а корінятися вони в змісті політично-господарської програми московських комуністів та в їх особливому ставленню до України. Комуністична програма ставить собі завданням, шляхом усесвітньої революції, скасувати існуючий поділ людства на окремі нації, соціальні класи і держави, та запровадити в цілому світі одне *безнаціональне* (отже без поділу світу на окремі народи) і *бездержавне* суспільство *пролетарів*.

Комунизм (і соціалізм) прямує до того, щоб скасувати всяку приватну власність на засоби господарського виробництва — землю, знаряддя, худобу, промислові і торговельні підприємства, нетри і тд., і передати їх в руки нового «бездержавного суспільства пролетарів» і пролетарських кермівничих установ. Ті установи повинні вже давати людям працю, виплачувати за це зарібну платню і загалом керувати цілим життям суспільства.

Отже основна мета комуністичної програми в цілому звернена *проти інтересів селянства*, бо прямує до того, щоб *відобрести йому власність на землю й засоби сільсько-господарського виробництва, право на вільний труд, і обернути його в залежного від комуністичних урядників робітника-пролетаря*.

Комуністи це самі гаразд розуміють і не ховають, що для запровадження пролетарського суспільного устрою,

конче треба насамперед зламати спротив селянства. Комунистичні вожди, як Ленін, Троцький, Сталін та інші, у своїх писаннях одверто й безнастanco доводять, що для комунізму селянство є чинником ворожим, або як вони кажуть — «контреволюційним», і є лише *погноем* для завдань «*пролетарської революції*».

Щоб забезпечити собі перемогу над селянством та іншими ворожими їм суспільними групами, комуністи запропонували в себе і відповідний державно-політичний устрій.

Називається цей устрій *радянським* і *на папері* означає, що державне кермування країною належить обраним до низких і вищих *рад* (сільських, міських, районових, окружних і тд.) представникам працюючого люду — робітникам і селянам. З цього виходило, що селянство має в комуністів усі політичні права. На ділі воно не так, бо вся влада перебуває в руках *комуністичної партії*, оперття якої складають покидьки московсько-жидівського міського шумо-виння. Селян у тій партії дуже небагато, а значіння їх там ніяке. Загалом свою кількістю до щлого населення Радянського Союзу, комуністична партія становить *зникаючу меншість*. (В році 1932 комуністична партія мала $2\frac{1}{2}$ міліона дійсних членів і 500 тисяч кандидатів на 160 міліонів населення всього Радянського Союзу. На Україні кількісне відношення комуністів до населення ще менше). Без огляду на це, комуністична партія проголосила *диктатуру* і піляхом терору тримає в покорі ціле населення, являючися повним паном його долі, життя і смерти. Самі виборні *ради* є під щлковитим впливом комуністичної партії, але комуністи ще в додаток надзвичайно обмежують права селян у виборах до тих рад. Таким чином *селянє пробувають в умовах повного безправства і визиску*.

Велику загрозу для комуністів являє собою селянство на В. Україні. Хоч комуністи голосять про свій інтернаціоналізм, то в суті є вони москалями і стараються *найбільше використати Україну в інтересах Москви*. Між тим, недавня наша визвольна боротьба поліпшила глибокий слід у душах і умах наших селянських мас. Серед них збудилося — століттями приспане — національне почуття і політична свідомість. Під терором і визиском московсько-комуністичної окупації зростає їх *ненависть* до ворогів і побільшується

туга за своєю волею. Комуністична влада усвідомлює собі, що українське селянство — це ворожа їм і грізна революційна сила, яка при слушній нагоді своїм масовим повстанням може розбити пута нашого національно-політичного і господарського поневолення та звалити навіть самий комуністичний устрій у ціломуsovітському Союзі. Щоб запобігти цьому лиху, комуністична партія застосовує до України і відповідну тактику. Не обмежуючися поставленням нашого селянства в умови повного безправства, вона намагається руйнувати його силу через *приспання національно-політичної свідомості, розбиття єдності і знищенння матеріального добробуту*.

Національно-політичну свідомість стараються комуністи приспати і скалічити через ведення так зв. *українізації*. Дехто з несвідомих українців радіє з того, що Москва... «українізує Україну»! Не розуміють вони, що та «українізація» має підступну, юдину мету!... Бо при помочі її Москва на нашій мові, зрозумілій найширшим верствам, тим лекше поширює серед наших же людей свої впливи, закріплює своє панування, а одночасно оплюгавлює, обріхує і збещує всі ті найбільші святощі, якими від століть живе і за які бореться Український Нарід, це — державну самостійність, соборність, національну, суспільну, культурну і господарську свободу.

Щоб розбити селянство зсередини, комуністи довільно поділили його на «куркулів», «підкуркульників», «середняків» і «незаможників» і при помочі *примусового шпигунства*, доносів та провокацій *нацьковують одних проти других*, сусіда супроти сусіда, батька супроти сина. Так заходяться комуністи коло поширення серед людей взаємного недовір'я, ворожнечі і розбиття єдності не лише сільських громад, але й родин. Вся ця руйнницька робота відбувається в умовах жахливого *терору*, в якому комуністична партія добачує головний середник для погамування і зломання спротиву одної за другою частини селянства і тримання його в покорі. Найбільш свідомих і непримиримих людей розстрілюють вони тисячами, а сотки тисяч висилають із рідних осель на заселення в дикі нетрі північної Московщини і Сибіру для карних, примусових праць.

Нарешті знищення матеріального добробуту і господар-

ської самостійності селянства комуністи хотять досягти шляхом *примусової* зміни тих правних, господарських і суспільно-побутових умов, у яких до цього часу воно перебувало і працювало. Це переводиться через так зв. *колективізацію*, або як кажуть самі комуністи: «через знищення селянства, як кляси».

Що це таке ця *колективізація*, і які саме завдання до неї ставлять комуністи? Слово *колективізація* означає *усуспільнення*, себто відібрання відповідних дібр і засобів господарської продукції від тих людей, які ними распоряджаються на основі *приватної власності*, і передача їх до рук суспільства — а власне комуністичної влади.

В комуністичній практиці ця сільсько-господарська колективізація виглядає так. З наказу комуністичної влади, в кожному селі від поодиноких селян-господарів та їх родин відбирається землю, знаряддя та струменти господарської праці, хату, коней, худобу і тд.. отже все, чим вони володіли з діда-прадіда. Все це нерухоме і рухоме майно передається до рук ніби обраного, а в дійсності призначеннего комуністами — *комітету*. Цей комітет організує спільне для цілого села колективне господарство, або як кажуть скорочено: *колгосп*. Хоч комуністи і стараються довести, ніби колективізація відбувається добровільно, то в дійсності селян колективізують *примусово*, під терором. Бо на тих селян, що не хотять вступати до колгоспу, накладають такі великі податки, що не сила вдергати господарства, і вони самі його кидають, або попросту їх висилають на заслання, а маєток конфіснують. До так організованого колгоспу втягається всіх мешканців села. але вже не в характері *самостійних і вільних господарів*, лише як *примусових робітників*. Комітет колгоспу радить над плянами і способами господарювання (оранка, сівба, жнива, молотьба, плекання худоби, розведення городини і тд.). Колгоспники зобовязані лише виконувати всі накази комітету і працювати щодня встановлену кількість годин.

Всі господарські продукти і тварини, що їх виробляє і плекає колгосп — хліб, худоба, ростири технічні, тощо — також не в власністю селян. Розподіляти між собою це добро, витворене їх же власними руками, вони не мають права під затрозою кари. Головну частину тих продуктів і тварин

конфіскує для себе комуністична влада. Це називається *хлібозаготівлями*, мясозаготівлями і тд. Щоправда, цей грабунок селянського майна комуністи маскують купівлею. Але ціни, які вони самі встановлюють і виплачують колгоспам, такі смішно малі, що за ті гроші селяне нічого купити собі не можуть.

Друга частина виробів колгоспу йде на удержання численних директорів та урядників, що радять колгоспами. Третя призначається в запасовий фонд. І щойно решту продуктів видають селянам, як винагороду за їх труд — відповідно до годин праці. Ця кількість продуктів, яку дістають селяне за свою працю в колгоспі є зправила така мала, що не вистарчає людині для прожитку. Є чимало таких господарств (називаються — *комуни*), в яких селянам забороняється навіть мати свій власний дріб (курей, гусей, тощо). Харчуватися вони мусить зі спільногого на ціле село котла, де вариться «кандьор» із продуктів, які видає комітет. Селян переслідують навіть за те, коли в родині господина спече на свято паляницю. Виглядає то неймовірним, а проте це все гірка правда, яку стверджують самі большевицькі часописи.

Отже, як бачимо, колективізація досягає того, що *селяне*, від яких попередньо відбирається право власності на землю і засоби господарської діяльності, обертаються в цілковито залежних од комітетів колгоспів *робітників-пролетарів*, а самі *села* — в свого роду *сільсько-господарські фабрики*. Як робітник у промисловому підприємстві, так і робітник у колгоспі може існувати лише на ту зарібну платню, яку дістає він од комітету за працю своїх рук. Властво кажучи, *колективізація — це є новітнє кріпацтво*, з тою ріжницею, що раніше селянин та його майно було власністю пана, а тепер комуністичної влади. Закріпачуючи селянство в колгоспах, де воно живе і працює немов би у фабричній касарні, комуністи сподіваються легше його *приборкати*, *використати й собі підпорядкувати*.

Однак мають вони при тому ще одне, дуже важне для них завдання. Справа в тому, що скасувавши вільну працю й торгівлю, комуністична влада тепер сама мусить забезпечувати засобами відживлення членів своєї партії і той пролетаріят, що проживає по містах — головним чином у

Московщині. Також треба їй і вивозити хліб закордон для продажу, щоб поповнювати свою скарбницю. Деж взяти цей хліб, мясо та інші припаси? Передусім на родючій Україні! Та збирати це все добро з міліонів окремих, самостійних сільських господарів на Україні, які до того добровільно не дають себе грабувати — Москві, було не вигідно... Тож і по-скасовувала вона господарства вільних хліборобів, обєднала їх у колгоспи у кожному селі, понаставляла там своїх дозорців та урядників і тим способом безоглядно використовує наші багацтва. Ось так селянство наше, само перебуваючи в неволі, злиднях і голоді, змушене своїм кровним добром годувати ненажерливого, смертельного ворога — згододнілу, діку орду московську, що на мові комуністів звється тепер «пролетаріятом», і забезпечувати Москву капіталами, при помочі яких тримає вона нас у рабській покорі.

Тож і не дивно, що селянство наше на Великій і Східній Україні всіма засобами бореться з комуністами, робить всілякі саботажі в колгоспах, і не хоче працювати, бо однаково нічого не дістає за свою працю, крім голодного «пайка». При кожній слушній нагоді вбиває воно комуністичних агентів і старається заховати від них своє добро. За це знова комуністи карають рострілами і тюрмами. Та до всього ще комуністична Москва найкращі плодючі землі наші віддає під кольонізацію московським та жидівським зайдам. Ще з часів старовини, коли то селян канчуками били і псами зацьковували, не перебував наш народ у такій страшливій біді, як тепер — під окупацією московських комуністів!

Подібне, хоч і в інших формах, одбувається під польською окупацією — на Західніх Українських Землях. Польща твердо вирішила знищити національні, політичні, культурні й господарські здобутки Українського Народу й обернути його в сліпе знаряддя своїх плянів. І так як па Україні під Москвою, так і на Західніх Землях України під Польщею, наше селянство вазнає неймовірної біди та утисків.

Ці утиски переводить Польща кількома способами. Так під оглядом політичним, наше селянство на Західніх Землях пробуває в умовах повного безправства і упослідження. Хоч паперові закони ляхів і встановлюють однакові права для всіх громадян держави, то в дійсності супроти україн-

ських селян ці закони може ламати найменший польський урядник і то цілком безкарно. Кожний нікчемний поліцай може творити на селі «свої права і закони» супроти «українського кабана»... Та що вже й казати про права одиниці чи якоїсь сільської громади, коли у свому безправстві ляхи навіть не завагалися перекатувати цілий край під час пакифікації!.. Тоді польський уряд передав наші Західні Землі в повне володіння поліційних та уланських банд. Руками тих наїздників бито тисячі селян, гвалтовано українських жінок, кровю поливано й залізом нищено українських патріотів, а тюрми ляцькі побереги виповнено найкращими синами нашої землі. Все це роблять ляхи для того, щоб остаточно, за допомогою терору, обезправнити наш народ, стерти з його свідомості всякий слід недавньої визвольної боротьби, щоб вирвати всяку згадку про Національну Ідею і про ті часи, коли гордий Львів був другою столицею Української Держави. Хотять вони вбити в народі нашому всякий спротив, а то й всякую надію на криваву пімсту і боротьбу, всякую віру в кращу будучину.

Ці самі завдання переслідують ляхи, безнастанно пригноблюючи розвиток української культури, науки і освіти. Через закриття наших шкіл, нищення просвітних установ і виховавчих організацій, а то й церков, намагаються вони тримати наш народ в темряві, без знання та освіти, щоби тим легше тримати його в рабстві, або з тою-ж самою ціллю насильно польонізувати його в польських школах та ріжних інших установах до костелів включно.

Руйнницькі пляни має польський уряд і супроти господарського добробуту нашого селянства. На Зах. Землях ще під австрійською займанчиною відчувався великий земельний голод. Наше селянство ще тоді не було забезпечене землею в таких розмірах, щоб могти належно задоволіняти свої життєві потреби. Поруч із безземельним селянством — серед земельної тісноти — великі поселости належали польським дідичам і жидівським посесорам, які тримали селян під своїми впливами і використовували їх у характері наймитів-форналів за жебрацьку платню. Безперечно, колиб в 1919 році вдержалася наша самостійна держава, то ці умови змінилися б на користь селян. Так однаке не сталося і замісць Австрії прийшла Польща. При пануванню ляхів зе-

мельні відносини і положення селянства стали ще гіршими, ніж за часів австрійського забору. На Західніх Землях не тільки великі посіlosti є далі в руках старих польських дідичів, але до того ж спроваджується в край ще й нового ворога... Не звертаючи ніякої уваги на потреби і злідні українського населення, Польща величезні обшари нашої прадідівської землі віддає своїм військовим кольоністам, отим самим, що зі зброєю в руках боролися проти волі українського народу.

При кольонізації польські окупанти переслідують подвійну мету. На наші землі дивляться вони, як на терен господарського визиску. Отже в їх інтересах є, щоб коштом нашого народу збагачувався польський елемент, зокрема повоєнні зайди-кольоністи. При тому, спроваджуванням на наші землі польських кольоністів (військових і звичайних) із корінної Польщі, тим самим зменшується, а то й усувається голод на землю між селянством корінної Польщі. Отже замість вивласнити землю в дідичів у корінній Польщі і поділити її між своїми селянами, Польща знайшла інший вихід, завдяки якому і дідичів не вивласнюються і своїх селян задовольняється! Це — масовою кольонізацією нашого краю! Коштом Українського Народу!

Кермуються при тому ляхи і міркуваннями *політичними*. Вони дуже зацікавлені в тому, щоб на Зах. Землях пробувало як мога більш польського населення. Тим способом сподіються вони скорше залляти наш край своїми впливами і культурою. Подібно до комуністів, польські окупанти рівно ж побоюються можливого масового повстання нашого селянства. Проти нього, крім армії і поліції, висунуть вони в потрібну хвилину і своїх кольоністів. Недаром розселяють їх із рушницями і військовою муніцією, ніби десь у фортеці, на фронті!..

Отже тримаючи наших селян в умовах повного безправства, відмовляючи їм в господарській допомозі і підриваючи їх матеріальний добробут, Польща одночасно ставить до них непоміrnі податкові вимоги. Куди йдуть ті податки? На закріplення польської окупації, на тримання війська і поліції, на збагачення польських панів — отже на те все..., щоб Польща могла ще дужче затиснути на се-

лянському карку петлю насильства політичного, поневолення національного і визиску господарського.

Сучасна криза ще до всього кинула селян на Зах. Землях у прирву заборженості, ліцитацій і скрайнього жебрацтва. Звертатися за допомогою немає до кого. Лишається — або гинути, або *боротися*. Конечність цієї боротьби зачинає гаразд розуміти наше селянство під польською займанчиною.

В тяжких умовах перебуває воно і на землях, що находяться під пануванням інших держав. Отож як би могли ми одразу перелетіти над безкрайнimi просторами нашої Батьківщини — від Буковини і Карпат по Кубань, як би заглянули під кожну стріху селянську, то побачили б майже скрізь одне видовище *насильства, крові, знущання, голоду, терпіння i нужди!*..

ІІ. Як треба здобувати волю і землю.

Як бачимо, окупанти заходилися залізною рукою насильства і безоглядного визиску довести нас до повного господарського винищення і національно-політичного занепаду. Нажаль, не всі наші селяне це собі гаразд усвідомлюють і не здають собі справи з того, яку саме мету мають супроти України всі її вороги. Розділені між собою ворожими кордонами, селяне на одному окупованому терені здебільша не знають, що переживають і як терплять їхні брати під другою займанчиною. Вони все думають, що «там краще, де нас не має»!.. Тож і бачимо, що деякі несвідомі люди на землях на схід od Збруча, терплячи страшне гноблення комуністичної Москви, готові навіть, щоб на зміну їй прийшла польська окупація. Не знають нещасні, що в тому разі довелося їм попасті «з вогня у полум'я» — з рук комуністичних грабіжників під польський пансько-поліційний терор і визиск!.. Знова на Зах. Землях чимало вештається платних агентів комуністичної Москви, які тягнуть селян до большевицьких організацій і кричат, що треба лише приєднати Західні Землі до Радянщини, а там вже комуністи запровадять на них «рай». Замовчують при тому ті людці, що за «трицять срібників» зобовязалися продати ворогові майно і душі українські, про страхіття голоду, руїни і насильства, які запровадили комуністи на Радянській Україні!

Є серед нас і такі легковірні диваки, які думають, що московсько-польський наступ на наші землі — то лише випадок. Що, мовляв, у тому винні лише окупаційні уряди — комуністичний у Москві і Пілсудського в Варшаві... І як би тих урядів і осіб не було при владі та як би змінили їх інші московські і польські політичні партії, то тоді Москва і Польща лишили б нас у спокою, признали би за нами права на власне життя і вільний розвиток... Як смішні і безглазді думки таких людей! Бо причиною наступу ворогів

на Україну є *їх політика наїзду і грабунку наших земель і їх природних багатств і не лише урядів, а цілих народів — московського, польського*, тощо, які хотять зробити з *нашого краю джерело свого власного добробуту і сили*. То і призводить до витворення між нами і ними вікової ненависті та безнастancoї боротьби. Боротьба ця точиться століттями. Москва намагалася росторошити хребта Україні і за Петра I, і Катерини II, і за Миколи II, і за революційного уряду Керенського; до того заміряв і Денікін зі своєю «білою» армією. Те саме робить тепер Сталін. Теж і Польща завсігди старалася нас нищити і при Собескіх, і при «крулях» Станіславах, кінчаючи на Пілсудському. Це значить, що до панування над Україною і українським народом стреміли, стремлять і будуть стреміти *всі* без виїмку москалі з їх ріжними урядами і *всі* без виїмку поляки, без огляду на то, які люди і партії будуть у них при владі.

Були часи, коли наші соціалістичні партії, запоморочені вірою в людяну справедливість і прихильність до них московсько-польських соціалістів і демократів, сподівалися, що коли ці останні прийдуть до влади в Москві і Варшаві, то враз добровільно згодяться дарувати нам свободу... А що вийшло з тих надій? Те, що коли в Московщині впав царизм і до влади прийшли московські демократи-соціалісти, а за ними комуністи, то ті нові влади так зігнули карк українців, запровадили такий терор, про який ані не снилося самому цареві. Те саме сталося і в Польщі. Бож хиба більшого дочекалися українці на Зах. Землях від польських соціалістів — отих Вітосів, пепесівців і тд. — коли оце вони були при владі, ніж тепер мають при Пілсудському? Чи не за соціалістичного уряду в 1919 принято земельний закон про кольонізацію Сх. Галичини поляками? Московсько-польські демократи і соціалісти показалися розумнішими від наших легковірних мрійників, бо інтереси *своїх народів поставили понад спільність партійної програми з українськими демократами і соціалістами*. (Зробили отже те, чого наші партії не вміли і не хотіли робити...). Та дивніше це, що нашим соціалістам навіть по такій твердій науці досьогодні не вивітріли надії на справедливість і прихильність московських і польських соціалістів!

Отож бачимо, що *Москва і Польща були і є ворогами*

і визискувачами Українського Народу без ріжниці на те, які партії у них при владі: ліві, праві, монархічні, демократичні, соціалістичні чи комуністичні.

Є й такі безхарактерні людці серед нас (та їх ще чимало!), які кажуть, що нашему лихові в стані допомогти лише угода з ворогами. Але про яку ж догоду може йти мова? Про добровільне признання москалям і ляхам права на грабунок нашої землі, на ожебрачення нашого народу? Того вони як раз і хотять! Але яка з того користі буде для Українського Народу?.. Бож лише дитина може сподіватися, що тоді ворожий визиск і тиск стане для нас менш важким... Навпаки — діставши нашу згоду, пануючи на наших землях в умовах повної безкарності, безпечності і спокою, щойно тоді не будуть мати перешкод для визиску України і зітрутися тоді в памяті світу навіть саме ім'я України!.. Можливо, що тоді менше «спацерували» по наших спинах поліційні нагаї польські, може менше сиділиби ми тоді у вязницях і не так багато рострілювали би нас московські кати... Але — що сказали би нам наші нащадки на те, що так ганебно продали ми свою Батьківщину і долю власних дітей лише для того... щоб мати «святий спокій»? Не має такого народу в світі, який не боронивби своїх прав. Чиж той нечуваний в історії приклад зради власному імені іному інтересові має подати 45-міліоновий велітень — Український Нарід? Не сміє того бути і не буде!

Отож здоровий розум повинен підказувати нам правильну оцінку поведення окупантів на наших землях і ті рішення, які ми самі повинні до них застосувати, коли справді не хочемо добровільно загинути. Ті рішення наступні:

Перше — це те, що свободу і землю, а тим самим і добробут нашого народу дастесь здобути і закріпити лише шляхом впертої, непримиримої і організованої революційної боротьби його супроти всіх окупантів нашої Батьківщини. Бо доки світ стоять, ніхто тої свободи добровільно нікому не дарував. Щоб її отримати, треба власних зусиль і жертв тих, кому та свобода потрібна. Тож і ми її не дочекаємося, сидючи в спокою!

Друге — що цю свободу і землю в стані буде охоронити і забезпечити лише сильна, ні від кого незалежна, Само-

стійна і Соборна Держава Українська, виборена шляхом революції нашого народу. Бо будучи співмешканцями «чужих хат» — усе лишатимемося безправні і упосліджені!

Одеї зasadнича відповідь на питання: як треба здобувати волю і землю нашому селянству.

*

Перед тим, як зясувати, що ж на думку українських націоналістів треба селянам робити для того, щоб ці рішення перевести до життя, спинимося на наших політичних партіях. Бо діяльність тих партій наше селянство повинно добре зрозуміти, щоб не ширилося серед нього ріжне шкідливе баламутство. Справа в тому, що українські політичні партії в своїх програмах також ставлять питання про здобуття волі і землі для селянства. Але *ніодна з тих партій не в стані повести наше селянство на шляхи його національно-політичного і господарського розвитку*. Чому ж це так?

Передусім треба ствердити, що тепер не існує *ніодної української політичної партії*, яка проявляла би себе на *всіх теренах соборної України* (комуністичної партії ми не рахуємо, бо вона не є партією національною, лише є агеном окупанта — Москви). На Східній Україні комуністична влада терором поліквідувала *всі* наші партії й їх там не має. Отже говорячи про *партії*, можна мати на увазі лише ті з них, що перебувають на українських землях під іншими займанщиками. Але наслідком своєї краєвої обмеженості вони не в стані охопити сучасного положення Українського Народу вцілому і на основі того висновувати свою тактику. Тож і бачимо, що, наприклад, українські партії на Зах. Землях України (УНДО, Радикальна Партія, буковинська нац. партія, і тд.) займаються виключно справами Галичини, Волині, Буковини, тощо, а якщо і згадують про інші окуповані землі, то хиба в якихсь святочних відозвах. Між тим матиме вигляди на успіх лише така визвольна акція, яка захоплюватиме *всі* окуповані терени і спиратиметься на *всі* сили поневоленого Українського Народу.

Про ріжні еміграційні партії, як от — УНР, група Петрушевича, соціал-революціонери (так зв. «шаповалівці»), соціал-демократи, тощо, — взагалі не має чого говорити. Бо всі вони зникаючо малі і на окупованих землях не мають

ані впливу, ані значіння. До того ж деякі з них, як от УНР і група Петрушевича відкидають потребу боротьби з усіма окупантами Українських Земель. Вони кажуть, що треба замиритися з одним ворогом, щоб придбати собі його підтримку супроти другого. Так і стається в них, що одні (УНР) цілком залежать од Польщі, а другі (Петрушевич) од комуністичної Москви. Забувають ці еміграційні політиками про те, що всі вороги, не питуючи нас, спільно провадять боротьбу супроти Українського Народу. Щоб забезпечити собі над ним повну перемогу, навіть роблять між собою пакти приязні і взаємного ненападу.

Треба додати ще й те, що на діяльності українських партій, зокрема під Польщею, (про інші землі навіть не згадуємо) дуже шкідливо відбивається й те, що вони не мають сталого погляду на справу творення нашої державності, ні знають, як до неї прямувати і якими середниками її здобути. Дехто з них вправді має свій погляд на те, як, наприклад, розвязати б земельне питання в *уже існуючій* державі українській. Але жадна з них не дасть ясної відповіди: *як же ту державу створити?* Досить поглянути на працю хочби західноукраїнських партій — УНДО, Радикальної Партиї, Католицького Союзу і тд., щоби признати ці наші твердження слушними. Всі вони ніби стоять на ґрунті Самостійної, Соборної України і скрізь проголошують це гасло. Але на ділі лише перешкаджають здійсненню цієї основної народної мети.

Якіж причини того? Чи може вони не хотятъ добра нашему народові, не люблять свої Батьківщини? Ні, ми скривдили би їх щирі чи вузчі шари, наколиб таке казали. Для того, щоб зрозуміти, чому в них діла розходяться зі словами і гаслами, треба собі усвідомити, з кого ті партії складаються. Тут говоримо не про рядове їх членство, але проводирів, що надають політиці напрям. У проводі тих партій сидять переважно старі громадяне (діячі, урядники, радники, професори, посли, панотці) яких життя і діяльність переходила в умовах старої цісарської Австрії, з її твердими законами і сталим довоєнним ладом. Шоправда, і тоді вони провадили українську народну справу, але так, як на то дозволяли обставини, а власне самі займанці. Ціла їх діяльність переходила отже в легальних і спокійних умовах,

лише через самі мирні наради, конферування, послування. і угоди. Чого домагалися вони тоді для Українського Народу? — Самостійної Державності?.. Та хтож за тих часів поважно думав чи говорив про нашу державність?! Обмежувалися отже наші діячі домаганнями власної школи, мови, просвіти, громадських установ і щонайбільше — автономії (це значить своєї самоуправи в Галичині під зверхністю і в межах Австрії). Вся ця праця робилася з відома і за згодою самих зaimанців. Як бачимо, в ті часи не провадилося чинної, справжньої *боротьби* за нашу справу. За ту діяльність наших старих партійних діячів у минулому треба їм дякувати. Але не вільно допускати, щоби вони свої політичні звички з перед кілька десять років і старі способи — застосовували до *сучасного*, цілком одмінного, положення під окупаціями. А це як раз вони і намагаються, в своїй політичній і світоглядовій заскорузlosti робити.

Міжтим за останні десятиліття не лише багато води сплило в ріках українських, але потоками лялася і українська кров! Оросила вона рясно цілу нашу землю. Щойно 12 років минуло з того часу, як по безкрайніх просторах Соборної України лунав могучий крик волі і гуркотів переможний грім гармат... Це армія українська, що складалася з найкращих, свідомих своїх одвічних прав, синів нашої Батьківщини, зводила кріаві порахунки з ворогами і гнобителями нашого народу — московсько-польськими напастниками. Хоч і не були ми підготовані якслід до цієї боротьби, то все ж боєвий і революційний зрив народу створив чудо: повстала Самостійна, Соборна Українська Держава з власним урядом, військом, народними правами, закордонними представництвами, визнана багатьома чужими державами світу. Вдержати ту державність нам не довелося і ми відступили взад. Але для чого?.. Щоб знова покірно на століття влізти в ярмо?.. Ні! Для того, щоб *підготувавшися, з новою силою вдарити в ворожу скелю та її розвалити до решти!* В тому лежить освячене заповітом поляглих жертв народне завдання нашого покоління.

І після цього величезного здвигу народної свідомости, після недавніх гороїчних чинів і здобутків, хтож з нас, тих людей, що винесли тягар боротьби на своїх плечах, хто ж згодиться обернути голоблі нашої національної політики на

тридцять років узад, і так як колись перед австрійським ці-
сарем, тепер перед Пілсудським покірно вижеbruвати школи,
просвіти, кооперацію і захист від насильства польського **ж**
таки поліцая? Хто заповіти поляглих героїв схоче міняти
на політику покори перед польським наїзником у надії, що
може він, нарешті, з ласки своєї кине нам голу кістку зі
свого панського столу: якусь «автономію»? Спогади минув-
шини, правильне розуміння і живе відчуття тої дійсності,
в якій ми перебуваємо, повинні сталити нашу волю, заго-
стрювати нашу завзятість, заогнювати наше почуття в єди-
ному устремлінні — *збройної боротьби* з ворогами. За Укра-
їну! За повну і незалежну волю! А тим самим і за власну
землю і добро селянське!

Ці тяжкі і відповідальні завдання сучасності заганяють у глухий кут старих партійних проводирів, що виховані в спокійних довоєнних умовах, самі тепер не знають, що їм робити і на яку ногу станути... З одного боку хотілосяб їм власної державності... Але... Коби це можна було достати по «старо-австрійському» звичаю — якоюсь угодою, парля-
ментарними переговорами або спокійнесенькою конферен-
цією... Тоді все булоб гаразд!

Міжтим шляхи до тої держави тяжкі! Для того, щоб їх перейти і дійти до мети, треба зорганізувати революційну силу народню, повести її на змагання, і бути готовим оро-
сити ті шляхи кровю — ворожою і своєю — та вимостити їх жертвами. Треба поробити всі зусилля, напружити волю і тих жертв не лякатися. Бо без них нічого у світі задармо не дается! А щонайголовніше — треба *вірити* в поставлену мету, в те, що Український Нарід *хоче, може і буде жити, й переможе*.

І ось тут, наших партій не стає... Бо боротися вони не то не хотять, але й не вміють. Твердої віри в справу не ма-
ють і позбавлені хисту народніх бождів у цей важкий мент. Це і приводить до того, що *на словах голосять вони одне, а на ділі роблять друге*. На словах кричать про боротьбу, а на ділі ганблять тих, що проти окупантів ту боротьбу без-
настанно провадять. (Хто читає такі партійні часописи як «Діло», «Громадський Голос», «Мету» і тд., той знає як вони ставляться до революційної акції націоналістів...). Заявля-
ють себе державниками, а самі навипередки біжать послу-

вати до польського ж таки сойму, хоч самі могли міліон разів пересвідчитися, що в тому соймі нічогісенько вони для народу не здобудуть. Присягаються на самостійність, а в дійсності готові тої самостійності зречися за обіцянку автономії, якої поляки ніколи не виконають, бо не такі вони дурні, щоб власними руками копати собі могилу на Зах. Землях. Балакають про тяжку відповідальність перед народом, а самі *безвідповідально* і на згубу нашу тягнуть той нарід на шляхи опортунізму й угодовства.

Ось у таких суперечностях, плутанині і блуканнях на чотири дороги і переходить діяльність наших партій — зокрема галицьких — УНДО, Радикальної Партиї, католицьких груп — тощо. До того всього вони безперечно не признаються і говорять, що провадять «реальну політику». Але що реального дала ся політика за 10 років? Нічого — самі втрати! Особливо старається Радикальна Партия закрити перед народніми масами те, що й вона не має ніякого пляну, як здобути волю і землю, і провадить не визвольну політику, а так само безвиглядну, опортуністичну. А закриває вона це постійними вигуками про свій «соціалізм», про те, що вона «селянська партія» і «має для селян добру програму». Але що з того, що вона має програму на папері, коли її ніколи не зможе перевести в життя при своїй плутанії і коротко-зорій політиці? Що з того, що і УНДО називає себе «народною партією», коли той нарід ніколи не поведе до кращого?

І от, щоб заховати перед людьми свою безпомічність у боротьбі за волю і нездібність вести до неї нарід, наші партії кажуть на адресу націоналістів: «Ви хотіли лише кидати бомби, стріляти і тим способом нахликати ще більше лихо на наше селянство. Бо це лише руйнує його добропут і викликає даремні жертви. Революційна акція непотрібна. Натомісъ треба цілу нашу увагу звернути на те, щоб ширити наші школи, організувати «Просвіти», розбудовувати кооперації, і підіймати освіту мас. Тоді само собою прийде і наша самостійність»....

Хто тут має більшу рацію: партії чи націоналісти?

Запитаємо насамперед: чи потрібно творити наші школи. «Просвіти», читальні і кооперацію? Відповідаємо на це: *безперечно*. Бо піднесення нашої свідомості, зростання нашого знання і господарського добропуту сприятимуть по-

більшенною сили і організованості народу. Заперечити цього ніхто не може і твердження наших партій про те, ніби націоналісти є проти такої народної праці — є *неправдивими*.

Дуже багато однаке залежить од того, як і для якої мети така просвітна і господарська праця провадиться. І ось тут у наших партій буває таке, що вони, замісць користі для загальної справи, їй шкодять і ширять серед несвідомих людей баламутство. Справа ось у чому. Націоналісти мають на самперед на увазі ту обставину, що в умовах *окупації* можливості такої просвітно-господарської діяльності для нас дуже *обмежені*. Чому? А тому, що всі наші можливі в цій галузі здобутки *вповні* залежні від тих таки окупантів. Маючи в своїх руках силу і владу, окупанти кожної хвили і в супереч нашій волі можуть спинити наш культурно-громадський і господарський розвиток, а то й цілком його зруйнувати. Бо що то значить організовувати школи, будувати в кожному селі «Просвіти» і читальні, поширювати по цілому краю кооперацію і тд.? Це значить — що в висліді тої праці нарід наш стане більш освіченим, краще організованим, багатшим, а це все приведе до побільшення його *національно-політичної сили і свідомості*. Це все ми добре розуміємо. Але... чи ж окупанти справді такі дурні і легковажні, щоб *також* того не розуміли? Отже вони розуміють це також і може краще за нас. Який з того висновок? Той, що на просвітно-господарську діяльність окупанти дозволятимуть нам постільки, поскільки це не загрожуватиме їх *власним* інтересам. То власне і бачимо наглядно на практиці окупаційної супроти нас політики.

Отже, як же можно сподіватися, що при таких умовах наша праця в галузях шкільництва, просвіти і кооперації, як твердять наші партії, сама приведе нас до само-стійності; бе з боротьби. А вже про здобуття таким шляхом землі для селян — смішно і говорити. Навпаки це приведе нас до ще більшої неволі і залежності, бо боючися втратити вже досягнене, ми супроти окупантів будемо йти на що-раз більші і більші уступки. Тоді як окупанти, бачачи нашу нез- силу, наступатимуть на нас з що-раз більшою безоглядністю і роздаватимуть далі нашу землю мазурам. Чи не цікавим є, що власне там, де тратиться наш спротив і де ми най-

далі йдемо на угоди та уступки перед ворогами, там їх гніт проявляється ще з більшою силою? Приклад — Волинь, де група П. Певного цілковито продавшиесь полякам, забезпечила їм на цьому терені повне панування. А вслід за тим поляки ліквідували на Волині сотки просвіт. шкіл, кооператив, тощо, і десятки тисяч гектарів землі скольонізували між мазурів і військових кольоністів. Як бачимо — в угодовстві і покорі не має нам рятунку! Яке значіння має *сама* культурно-господарська праця в умовах окупації, коли за нею не стойть *власна сила*, показала нам і пакифікація в Галичині. Досить було якісь тисячі польських поліцай і уланів «проспacerувати» по краю, як наші здобутки і баґацтва, створювані тяжкою, мозольною народньою працею від років (кооперативи, читальні, просвіти) знищено за кілька днів. А чи відважилися робити таке окупанти, колиб знали, що в тому випадку стріне їх своїм чолом масовий зрив революційного чину і гніву цілого народу?... Ніколи! А так Польща розживеться трохи на гроші чи стягне нову закордонну позичку і знов ще з більшою силою розпічне кольонізацію наших земель.

Отже *українські націоналісти не є проти праці над нашими культурними і громадськими здобутками*, лише твердять, що вона принесе нам користь лише тоді, коли не буде сама для себе *ціллю*, лише засобом до виборення нашої повної волі. А для того треба, щоб та праця не перешкоджала революційній акції, лише навпаки — була для цієї останньої посиленням і опертям. Треба робити так, щоб наші культурно-громадські здобутки були надійним запіллям для революційної боротьби, тоді як ця остання є нашим боєвим фронтом супроти займанців. Селянє повинні твердо знати і памятати, що в умовах окупації (московської, польської чи іншої — все рівно) ніякі наші громадські, культурні і господарські здобутки — як багато своєї праці ми в них не вкладали би, ніколи самі по собі не забезпечуть нам справжнього добробуту, свободи і землі. Треба, щоб поруч з розбудовою тих здобутків йшла, розвивалася і кріпішала наша революційна боротьба за власну самостійну державу. *Бо, лише у власній державі буде можливо забезпечити народові і волю, і добробут, і урядити корисний для нього внутрішній лад.*

Коли ж тої революційної сили, яка провадила б народ до цілковитої незалежності, а одночасно вже тепер могла б ставити грізний опір насильствам окупантів, у нас не буде, то окупанти кожного разу зможуть з власної волі і цілком безкарно руйнувати те, що ми збудуємо. Коли тільки покажеться їм, що наш культурно-господарський розвиток досягає небезпечної для них рівня — тоді вони одразу захопляться його нищити. І то всякими способами: раз новою пасцифікацією, другий раз закриваючи школи, кооперативи і «Просвіти», чи ж знова накладаючи непосильні податки, заборони, то осадництвом і тд. Так і буде, що *ми будуватимемо а вороги руйнуватимуть*. І так без кінця і краю! Як бачимо, що робити таку «працю» це те саме, що носити воду решетом...

Власне тим ношенням «води в решеті» наші партії і займаються. Цілковито відмовляючися від чинної боротьби за повне звільнення українського народу з неволі і всю свою увагу звертаючи лише на культурно-господарську діяльність, вони попадають у залежність од волі окупантів і тій волі сліпо коряться. Під тиском ворогів, які стають від тої покори ще більш нахабними і свавільними, йдуть вони на що-раз більші й більші уступки. Ось так, замісць підготовляти визволення, наші партії і витворюють в краю задуху, невільницьке багнище партійного крутійства, безхребетності, хруніяди, угодовства і плазунства перед ворогами. Річ очевидна, при такій політиці всі їх гасла про волю, землю, державність і незалежність лишаються порожнім словом. На ділі ж вони лише послаблюють силу і відпорність народу та відсувають його далеко від кінцевої мети. При таких умовах годі сподіватися від них, щоб вони могли здобути самостійність і соборність українських земель.

*

Зовсім інакше виглядає «*Організація Українських Националістів*», або як називають її скорочено — ОУН.

ОУН поширює свою чинність і впливи на всі без виїмку окуповані українські землі та на всі більші скupчення українського населення поза рідними землями, бо уважає, що лише однодушна *єдність* всіх частин українського народу в боротьбі з ворогами створить з нього непереможну силу

і забезпечить нас од нового розбору України. ОУН ставить собі завдання створити *Самостійну, Соборну Українську Державу* з таким політичним, суспільним і господарським устроєм, який міг би найкраще забезпечити Українському Народові свободу, розвиток, силу і добробут. Того ж, на думку ОУН, можна доконати лише шляхом *Української Національної Революції*.

Що це є Національна Революція? Це є загальний визвольний рух цілого нашого народу, скермований до того, щоб дорогою *боротьби* вирвати з рук ворогів України її долю, її щастя і її природне право на життя. Національна Революція це зокрема збройний зрив українського селянства, національно свідомого робітництва та інших верств Українського Народу проти всіх окупантів наших земель. ОУН підготовляє народні маси до Національної Революції, щоб тоді, коли прийде рішаюча година, цілою силою вдарити на займанців і виперти їх з нашого краю.

Як ОУН робить ту підготовку? Вона побільшує державницьку, національну і політичну свідомість народу, гартує його сили і душу до боротьби, привчає не боятися неминучих жертв і збуджує в ньому непереможну волю до кріавової розправи з ворогами України. ОУН провадить всякими способами безнастінну революційну боротьбу проти ворогів окупантів, щоб поступнево підривати їх сили, захищувати їхнє положення на наших землях і доводити перед цілом світом, що Український Нарід бореться за свою свободу, ніколи її не зречеться і таке здобуде її собі. Нарешті — ОУН бореться з усікими виявами національного збочення: зрадництвом, запроданством, безхребетністю, хрунівством та угодовищиною, що звили собі гадюче кубло серед українського громадянства. Бо ОУН знає, що для нашої перемоги мусимо насамперед бути споєними в середині, відпорними на віні і твердими в своїх домаганнях.

Шляхом Національної Революції маємо здобути волю, землю і власну державу зі своїм національним урядом. Що ж повинні робити селянє, щоб допомогти успішним і найскорішим наслідкам Національної Революції? ОУН подає селянству кілька вказівок-заповідей, що є передумовою виборення волі і землі.

1. СЕЛЯНСТВО ПОВИННО УСВІДОМИТИ СОБІ СВОЮ ВЛАСНУ СИЛУ. — Ще й тепер не все селянство здає собі справу з того, яку величезну потугу може воно собою являти в ділі виборення волі і землі, коли воно лише того *схоче*. Ще й тепер серед несвідомих селян пошиrena зневіра у власні сили і позначається покора перед ворогами. З того користають вороги, роблячи з нашого селянства погній для власного добра і збогачення. Так не сміє далі бути! Душу й тіло всіх наших селян повинна просякнути свідомість того, що лише вони є повноправними господарями-хазяями української землі і що ніхто інший відібрati їм того права безкарно не може. Бо не має на світі тої сили, таких насильств, армій, чекістів і поліцій, які у стані булиб ставити опір великому, могучому, багато міліоновному українському селянству тоді, коли воно *рішиться* станути до боротьби з наїзниками. Тож хай селянство наше не бентежиться на вигляд тих усіх ворожих засобів його поневолення. Хай не боїться неминучих жертв і хвилевих невдач. Бо масово підтримана ним Національна Революція розібє пута неволі і знесе тягар визиску.

2. СЕЛЯНСТВО ПОВИННО ВІДЧУТИ ГОРДІСТЬ ЗІ СВОЄЮ ПРИНАЛЕЖНОСТИ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, НАВЧИТИСЯ СВІДОМО ЛЮБИТИ СВОЮ БАТЬКІВЩИНУ І НЕНАВИДІТИ ВСІХ ЇЇ ВОРОГІВ. — Кожному селянинові треба памятати про те, що він є сином великого Українського Народу. Що його народ був сіячем культури, поступу і громадської свободи ще за тих стародавніх часів, коли наші вороги були темною дикунською отарою. І хоч ці вороги пізніше спільними зусиллями і перервали тимчасово самостійне існування нашого народу, то все ж за свої права і власне місце на землі він безнастінно боровся і боротиметься аж до повної перемоги. Спогади славної козацької минувшини і недавні визвольні змагання є тому доказом.

Селянство — це головна основа Українського Народу. Лише завдяки йому наш народ заховав власну душу і самобутні риси, що спалахнули тепер таким величавим вогнем-поривом до незалежного життя. На це кожний селянин мусить бути гордим, шанувати своє ім'я, змагати до сили і добра Батьківщини, кохаючи її безмірно свідомою любовлю. Шануючи себе як українця, селянин змусить тим і інших

шанувати себе. Навіть вороги, і ті тоді не відважується приймати його за раба або «бидло». Таких свідомих селян-патріотів потребує Національна Революція! Тіж, що чи під впливами ворогів, чи наслідком власної впертої сліпоти, мимо науки, зясовань і переконувань, цураються свого йменя українського і уважають себе за «рускіх», «малоросів», «хахлів», «поляків», чи «тутешніх», ті непотрібні Революції. Вони не гідні пошанівку.

До всіх ворогів України, що насильством перетяли шляхи розвитку нашого народу, селянство повинно ставитися зі смертоносною і непримиримою ненавистю. Воно повинно завсіди памятати, що кожний зайвий день панування ворогів на Україні, це не лише зайвий визиськ, гніт і терпіння для народу, але це також що-раз більш зростаюча ганьба для всіх нас у очах світу і власних нащадків.

Селянство на В. Україні, якого Москва хоче обернути в безсловесну, затуркану худобу хай при одному погляді на комуністичного ката-окупанта виповнюється по вінця почуванням гніву й огиди. Най горить пекучою спрагою до страшної крівавої розплати за всі муки свого народу. І це не лише тому, що бачить перед собою комуніста, але насамперед тому, що перед ним заклятий, споконвічний ворог України — *москаль* або прислужник Москви. Так само селянин на Західних Землях, доведений Польщею до стану ожебраженого наймита-форналя на панських фільварках, що перебувають під охороною поліцай та урядників, най паленіє з сорому і обурення, що змушеній на своїй таки землі бути бидлом-попихачем, і обслуговувати вигоди, примхи та приемності польського пана-дідиша, поліцая й урядника. Цей сором і це обурення допоможе селянинові шукати найскоршої жорстокої розплати з гнобителями. І це тому, що ці дідичі, поліцаї та урядники — *поляки*, або агенти Польщі.

Лише палко кохаючи Україну, і в тому ступні ненавідячи її ворогів, бажаючи їхнього знищення, буде селянство здібне до Великого Чину і зможе здобути власну долю!

3. СЕЛЯНСТВУ ТРЕБА ОРГАНІЗУВАТИСЯ. — Про яку ж організацію йде тут мова? Може про кооперативи, просвіти і читальні? Безперечно, і того роду працю слід селянам переводити якнайбільше і якнайжжавіше. Але це ще

не все. Самі кооперативи, читальні та просвіти не здобудуть нам волі і землі. Тих людців, що баламутять голови селянам і кажуть їм, ніби революційна боротьба не потрібна, а натомісць всю увагу, мовляв, належить звернути лише на культурно-господарські здобутки, треба ганьбити. Плаксиві заклики тих слабодухів до «мирної праці» ведуть народ до загибелі.

Отже треба ще організувати *революційну силу*, і то в кожному селі, більшому хуторі, колгоспі чи на фільварку з найбільш певних, свідомих і відважних селян. Таку працю над створенням тайного, революційного селянського гурту і його зв'язків з іншими гуртами, а зчерчи із вищими органами ОУН, слід робити *послідовно, обережно і в повній тайні*. Інакше окупанти передчасно викриють цілу організаційну роботу, її унеможливлять і лише задармо каратимуть її учасників. Рівнож треба взяти на увагу, що ненадійні люди можуть передчасно заломатися і напускати справі.

Така селянська революційна сила є найважніший кадр Національної Революції. Повнити це завдання повинно бути найбільшою честю для кожного селянина. Бо тоді з раба перетворюється він в героя-вісвободителя свого народу. Він стає гідним пошани і наслідування — *Воїном Національної Революції*.

Через активні виступи в обороні селянських прав і при допомозі зручного поширення революційно-державницьких клічів, ті ударні селянські відділи Української Національної Революції прихильнятимуть до себе селян цілої громади і тим способом мають перетворювати в організуючий і провідний чинник для всього населення відповідної околиці. Їх обов'язком є також у рішаючий момент обєднати селянські маси, упорядкувати їх організаційно і пірвати до остаточного бою за волю і землю. Їх завданням є також поборення і унешкодження ріжких ворожих і шкідливих впливів серед селян, як от — комуністичних, сільробівських, угодовських і т. д. Ось так пошиrena на цілому терені України діяльність українських селян-націоналістів створить із окремих людей організовану, непереможну народну силу для Національної Революції.

4. СЕЛЯНСТВО ЗОБОВЯЗАНО БРАТИ УЧАСТЬ У РЕВОЛЮЦІЙНІЙ БОРОТЬБІ. — Селянство повинно чинно і

масово виступити проти окупантів не лише в останньому дні рішаючого бою, але і тепер усіма силами допомагати веденню підготовчої революційної роботи. Бо ця підготовча боротьба має завданням постійно і безнастінно послаблювати положення окупантів на наших землях, розхитувати їхню силу і підривати їх становище в міжнародному світі. З чим більшою завзятістю і впертістю буде провадитися ця підготовча революційна робота, тим скорше прийде день Визволення і остаточної розплати з ворогами.

Яку ж саме допомогу можуть виказати селянине в цій підготовці Національної Революції? Слід мати на увазі, що окупанти дуже зацікавлені в тому, щоб на наших землях панував повний спокій. Бо тоді їх влада та урядники зможуть спокійно керувати народом, безпечно стягати з нього податки і якнайбільше використовувати наше господарство і майно. Отже, крім боротьби з самими окупаційними владами та їх представниками, великої ваги набирає також підірвання їх впливів у краю, невиконання їхніх розпорядків та унеможливлення для них визиску народу. Ось як раз у цей бік справи і повинно наше селянство звернути цілу свою увагу для постійних революційних ударів по ворогах. Всі наші землі повинна заливати бурхлива хвиля селянського спротиву окупаційним владам. Цей спротив має проявлятися в численних і частих революційних виявах, як ось: а) *боротьба з московсько-комуністичними хлібними та іншими заготівлями*, б) *саботаж у колгоспах і радгоспах*, в) *невиконання ріжних розпорядків окупаційних влад*, г) *масове неоплачення податків окупантам*, д) *ріжнородні сільсько-господарські штрайки*, е) *відмовлення купувати вироби промисловости окупантів зокрема державні монополі і т. д., і т. д.* в залежності від місцевих умов та від сили революційного селянського елементу.

Треба тямити, що найбільшої небезпеки і шкоди завдаватимуть окупантам революційні виступи тоді, коли їх переводити **масово**, з участю десятків районів чи повітів. У тому разі окупанти не будуть у силі відразу приборкати ці зриви народного революційного руху і наслідки його, ставатимуть для них все більш болючими, руйнуючими і важкими. З другого боку — на тлі цих народніх виступів щораз кріпшатиме наша сила, і революційна організованість.

Річ очевидна, що її окупанти не будуть «спати» і ставлятимуть нам опір гвалтом і переслідуваннями. Але нема ради. Коли хочемо звільнитися від них — повинні боротися! Ця масова революційна боротьба селянства що раз більше буде підкопувати владу окупантів на наших землях і приведе до Великого Дня всенародного збройного повстання... До Національної Революції! В тій боротьбі селянство не лишатиметься самітним. Його піддержуватимуть всіма силами народня, чинна інтелігенція і свідоме наше робітництво.

— Слабодухі люди можуть спитати з сумнівом, якже зробити нам ту Національну Революцію, коли окупанти мають владу, армію, гроші і т. д., а ми не маємо нічого? Чи є мовляв, вигляди при таких умовах на успіх нашої Революції?..

Так власне й думають ріжні угодовці і переконують селянство у безвиглядності збройної революційної боротьби з окупантами. Міжтим, коли ми уважно розглянемося у власних силах, а також і в силах ворогів, то побачимо, що ці труднощі можливі до переборення, що існують всі вигляди на нашу перемогу. Згадаймо лише Росію та Австрію перед війною! Які то були величезні потуги, теж з великими арміями, засобами і твердою владою, ще більшими і сильнішими — ніж це тепер мають комуністи, ляхи й т. д. А все ж, як прийшла рішаюча година, ці держави під ударами революції розвалилися. Не помогли їм війська, поліція та жандарми!..

Наці сучасні окупанти є в далеко складнішому положенню, ніж колись Росія і Австрія. Захопивши наші землі, вони перебувають самі немов би у ворожому таборі. В рішаючу хвилину, ці окуповані землі можуть станути причиною *їх власної загибелі*. В окупаційних арміях перебувають сотки тисяч синів нашої Батьківщини, які хиба не підуть проливати свою кров для того, щоб ще дужче затиснути петлю поневолення власного народу? При відповідній свідомості та революційній організації вони можуть зірвати ворожі армії зсередини і зявитися переможною силою в революційній боротьбі. Все залежитиме від того, чи *схочемо* ми нарешті перестати бути мовчазними невільниками, чи зуміємо створити власну свідому організовану силу і про-

тиставити її ворогам, безнастанно борючися з ними і підготувати день рішального зrivу.

Вже тепер завдяки революційній акції, представники московської і польської влади не почують себе на наших землях вільно. Їх постійно нищать і щоб охоронити себе, змушені вони оточувати себе відділами чекістів і поліції. *Ця акція нищення, тероризування ворожих влад повинна що-раз більш посилюватися і зростати.* Прислані нашими хлібоїдами і визискувачами большевицько-польські комісари та урядники новинні щохвилини дріжати за своє життя і почувати себе на наших землях в стані облоги. постійної війни.

То все послаблятиме ворожу силу, посилюватиме нас самих і наблизить мент рішальної розправи і розплати.

На такі шляхи і засоби здобуття волі і землі вказує селянам ОУН. Бо інших не існує!..

III. Земельна програма ОУН.

Корисний для нашого селянства земельний устрій на Україні, зможе творитися вже з першого дня всенароднього збройного виступу проти окупантів.

Так на Великій і Східній Україні селянство одразу порозвязує колгоспи і радгоспи там, де вони були запроваджені всупереч його волі, а на місці їх знова встановить окремі господарства вільних хліборобів; далі бозоглядно порахується з московськими зайдами, що напосіли селянські землі і майно. Знова на Зах. Землях селянє зведуть остаточні безпощадні порахунки з агентами польської окупації дідичами, а також з військовими та цивільними кольоністами.

Подібно справа стоятиме і на інших теренах.

Революція матиме не лише завдання *національно-державницькі*, себто не лише виборення власної самостійності, але також і завдання соціально-господарські. Отже це змагання до здобуття повних політичних, громадських і господарських прав Українського Народу. В самостійній українській державі українське населення не сміє бути упослідженім і безправним таксамо, як і під окупаціями!..

Якраз у звязку з цими першими здобутками Національної Революції, українські селянє повинні добре розуміти й твердо памятати, що від тих початкових здобутків залежать не лише дальші успіхи, але і ціле майбутнє й доля нашого народу. Але з другого боку в них заховані великі небезпеки, а то і поразка, яка може кинути нас у нову, ще тяжчу ворожу неволю. Бо все залежатиме від того, чи не стратить селянство голову від тих початкових успіхів, чи викаже тверду організовану єдність і слухняність проводирам Революції та чи вповні воно усвідомить собі *всі* (початкові і кінцеві) завдання Національної Революції. Досвід недавніх визвольних змагань показав, що тоді селянство не зрозуміло своїх завдань і не вміло до них якслід поставитися. Наслідком цього і опинилося знова під тяжкою сто-

пою окупаційних хижаків. Бо що ми бачили в ті часи (1917—1920 р. р.), хоч би на Вел. Україні?..

Коли в був. Росії спалахнула революція, наше селянство одразу силою заходилося здобувати землю, повиганяло поміщиків і поділило її між хліборобами. Це воно добре. і розумно зробило. Недобре однаке було те, що здобувши і поділивши землю, селянє одразу і заспокоїлися, думаючи — що вже ніхто не відбере її від них назад. В той час точилися завзяті бої з національним ворогом — Москвою, які провадили найкращі, найсвідоміші сини нашого народу. Але селянство не взяло як один чоловік участь у тій боротьбі; більшість його було зовсім байдужа до визвольних змагань Української Нації. Уряд український не міг при таких умовах подолати ворога і покликав на допомогу німців. Ті прийшли, і хоч навели порядок, та при тому виступили проти того самого уряду, що їх запросив, і за їх помоччю прийшов до влади Гетьман Скоропадський вкупі зі старими панами. Гетьманська влада одразу відібрала землю від селян, і повернула її поміщикам а т. зв. «карательні отряди» нещадно катували селян. В році 1918 зачалося повстання проти Скоропадського під проводом бл. п. С. Петлюри. Селянство знова здобуло собі землю. Досвід минулого мусів би його вже тоді навчити, що має робити для оборони і закріplення своїх прав. Але більшість селян знову лишилася байдужою до того, що навколо діялося!.. Нечисленна українська армія витрачувала всі сили, несла величезні жертви, відбиваючи наступ комуністичної Москви і обороняючи інтереси та права самого ж таки селянства... А воно у своїй більшості і на цей раз сиділо спокійно в себе по хатах, думаючи — «до нас біда не прийде!, наша хата з краю!.. Як казали тоді — «сиділи на печі та їли сало з варениками»... Були й такі селяни, що хоч ставали до боротьби, але тоді, коли ворог був вже в околиці власного села. Відбивши ворога за своє село, знова верталися «спочивати». Не диво, що не маючи всебічної підтримки цілого загалу українського селянства, нашу національну армію Москва розторошила дощенту. Частину її знищено в боях, а частина вийшла на вигнання (еміграцію). А вслід за втратою своєї армії селянє під новою московською окупацією знова втратили не лише здобуту землю, але і... «сало з варени-

ками». Тепер пухнуть з голоду під комуністичним яром! Правда, згодом селянство схаменулося і зачало *само* робити часткові повстання. Та вже було запізно!..

Наколи так має бути і при новій Революції, то краще її і не робити! Краще тоді загалом не зачинати боротьби. Але бо й тоді селянство як гніє, так і гнитиме в окупаційних лабетах.

Тому треба тямити селянству ось що: в першому ж дні Української Національної Революції буде створений і проголошений Український Народний Уряд. Йому буде доручена вся повнота влади. І то влади твердої, тимчасово диктаторської, щоб був він у стані виконати своє завдання: довести нашу боротьбу з зовнішніми ворогами до перемоги і здобуту перемогу *закріпіти* за Українським Народом. Треба також, щоб той уряд мав силу залізною рукою здушувати і нищити всіх тих внутрішніх шкідників, які чи з власної несвідомості, чи за підшептом ворогів можливо будуть старатися перешкодити боротьбі, запроваджуючи анархію, безладя, отаманію, чвари і грабіжництво. Отже на перший зачілк цього уряду наше селянство на *всіх* Землях України повинно станути *як один чоловік* до всенароднього повстання. І то не для того, щоб творити ватаги, при погляді на яких не знати, чи це військо, чи banda розбішак!.. Не для того, щоб обороняти лише своє село, або ще гірше замісць битися з ворогом робити бешкети та ширити безлад. Лише для того, щоб *створити карну, народню, повстанчу армію і з нею рушити на окупантів*.

Селяне молодшого віку, придатні до військової служби, творитимуть *місцеві військові відділи* і ставатимуть з ними до наказу місцевих народніх проводирів. В цьому ділі велику прислугу зроблять ті селяне, що перейшли службу в ворожих арміях (червоній, польській і т. д.), як і ті, що в мент Національної Революції будуть у тих арміях служити. *Обовязком цих останніх буде негайно прилучитися до повстання, разом зі зброєю і військовим ворожим майном*. Частина селян, передусім старших віком, творитимуть місцеві відділи *народної варти*, яка буде стежити за ладом і законностю в запіллю, допомагатимуть в постачанню і т. д. Шкідників, що ухилятимуться від твої народно-революційної повинності, треба буде карати, позбавляти громадських і ма-

єткових прав на землю, тощо. Всюди там, де будуть до того часу існували організовані селянські гурти (Відділи ОУН) чи хочби мужі довірря, будуть вони повинні проявити ініціативу та активність у справі організації військової сили на місцях.

Лише так організована Національна Революція, коли селянин десь із Яворова в Галичині, розумітиме спільний інтерес з українським козаком на Кубані і поспішатиме йому на допомогу, а той знова допомагатиме першому, зможе поконати окупантів. Бо *в соборній єдності Української Нації* полягає її величезна і непереможна сила. Коли ж тієї єдності не буде, знова розіб'ють нас вороги поодинці.

Під час недавньої революції селянство на В. Україні допускалося ще одної помилки, якої в будучому на Західній Україні треба буде за всяку ціну уникати. Це руйнування ворожих панських маєтків. Селяни палили палати в фольварках, нищили панську худобу, бібліотеки, ріжне майно і т. д.

Справді, палати і господарське майно дідичів часом буває доцільно нищити... Але коли? В час підготовчої революційної боротьби; бо тим способом застрашуються дідичів, зменшується їх відпорність, послаблюється силу ворожу. Однаке в менті останнього удару Національної Революції робити це не доцільно. Чому? А тому, що тоді майно дідичів стане народною власністю. Отже нашою нищити це багацтво, коли воно дуже придається самим селянам. Таж в палацах можна буде поробити Народні Доми, Просвіти, шпиталі або сільсько-господарські школи і т. д. Отже з ментом вигнання дідичів їх майно в повному порядку і недоторканності треба віддати під догляд і охорону обраних місцевим населенням сільських рад, які в порозумінні з державними органами вже зарядять з тим багацтвом як добре господарі, а не як руїнники, які розбивають все, аби лише розбивати, хоч би то було й на власну шкоду!

*

Виникає зчерги запит: якаж є земельна програма ОУН?

ОУН не є *клясовою партією*, лише *надклясовою політично-революційною організацією*. Якаж ріжниця між одним а другим? А та, що клясова партія є виразником інте-

ресів лише якоїсь *одної* суспільної кляси і ті інтереси часто ставляє *понад загальне добро* цілого суспільства та усієї держави.

Не так розуміє справу ОУН. ОУН не береться боронити інтересів *тільки якоїсь одної* суспільної групи, чи то робітництва, чи селянства, чи міських і сільських ремесників, чи міщенства того чи іншого фаху, чи працюючої інтелігенції тої чи іншої категорії; тим менше ОУН не береться, як то роблять ріжні політичні партії, *нацьковувати* один суспільний стан чи групу проти інших і заводити вічну внутрішню колотнечу в нації й державі. Зате ОУН боронить інтересів *цілості* отже цілого Українського Народу, який складається не з одного, але з ріжних суспільних станів і груп і *в рямках цілості* дбає про добро поодиноких її частин. ОУН стоїть на становищі, що як із одного боку ріжні суспільні групи повинні бути, кожна у своїй галузі, *корисні* для успішного розвитку цілості — Українського Народу, — так і з другого боку, поодинокі суспільні групи можуть змагатися за направу свого становища, *коли це не йде на шкоду цілості*. Отже не сміє бути, напр., так, щоб український робітник задля вузько-егоїстичних інтересів лучився з московським робітником проти українського селянина, а заразом і проти Українського Народу. ОУН стоїть на засаді, що коли йде про добро цілості, отже цілого Українського Народу, потрібна *співпраця* поодиноких верств і суспільних груп, бо лише тоді, коли розвиток і добро *цилості* є забезпеченим, є забезпечений розвиток і добро поодиноких її частин.

На тих засадах стоїть ОУН і тепер, у час поневолення нашого народу, коли вимагана найбільша єдність у нас внутрі й відпорність проти ворожих затій розбити нас усередині й винищувати нас нашими власними руками, й ці засади найдуть своє повне застосування у власній державі в цілі її найкращого розвитку.

Тому, що українське селянство є найбільшим і найважливішим суспільно-господарським станом серед цілого нашого народу, бо воно постачає головні середники життя цілому краєві, тож зрозуміло, що ОУН належну увагу в першу чергу звертає в бік найкращого і найповнішого захисту се-

лянських інтересів. І з тої то причини, ОУН змагатиме до запровадження наступного земельного устрою на Україні.

I. ВСЯ ЗЕМЛЯ НАЛЕЖАТИМЕ СЕЛЯНАМ. ЗЕМЕЛЬНІ МАЄТКИ ПОМІЩИКІВ (ДІДИЧІВ) ЯК ТАКОЖ ЇХ НЕРУХОМЕ І РУХОМЕ МАЙНО ПЕРЕХОДЯТЬ ДО СЕЛЯНСТВА БЕЗ ВИКУПУ.

Як відомо, на Східній Україні поміщиків вже нема, бо в час минулої революції вони були позбавлені всіх своїх маєткових прав. Натомісъ чимало їх є на наших землях під іншими займанщиками. Отже в рішаючий день Національної Революції — з вибухом загального повстання — проголошений Український Народний Уряд видасть закон, яким знese поміщицькі права на землю і маєтки на цілому терені нашої держави. Всі поміщицькі посіlosti творитимуть т. зв. *селянський земельний фонд*, з якого земля буде розділена державою між працюючими хліборобами.

Чому таке становище займає ОУН до поміщиків та їхніх прав? Бо поміщицтво на Україні було і є не лише ви-зискувачем господарських інтересів селянства, але також його споконвічним *національно-політичним ворогом*. Погляньмо лише, з кого складалася або складається у нас переважаюча більшість тих поміщиків! Це москалі, які набули наші землі з ласки і дарунків московських царів за те, що добре гнобили Український Нарід і для того, щоб ще краще пильнували його неволі. Далі, це поляки, що також впродовж віків силою захоплювали наші земельні багацтва неймовірно катуючи і грабуючи селян. Нарешті — як що і украйнці походженням, то все переважно помосковлені і спольщенні перевертні, що являються не меншими ворогами України, як і чистокровні москалі і поляки.

Як раз всі ці поміщики, що жили з селянського добра і труду, робили найбільші перешкоди нашій визвольній справі. Повно було їх в «білій» (денкінській) армії, при помочі якої сподівалися вони підбити наш національний рух. Другі знова в рядах польської армії відстоювали дальнє поневолення народу на Зах. Землях. Були навіть і такі, що йшли до червоної армії, щоб лише за всяку ціну захистити «єдину, нєделімую Радію». Впродовж цілої історії всі вони кровю, залізом і насильством обороняли своє панування над українським селянством. Отже треба, щоб наші

селяне безоглядно скинули панування цих заклятих ворогів України і привернули свої права на прадідівську землю. Це тим більше, що промовляють за тим її господарсько-економічні моменти: в численних європейських державах, у яких і поміщики були не чужої, а своєї національності, її в яких не відчувалося такого великого голоду на землю місцевого селянства як у нас, вже давно переведено вивласнення великої земельної посілости. А щож доперва говорити про Україну з її міліонами малоземельних і безземельних селян! Як раз в інтересах цілого нашого народу лежить, щоб наше селянство було якнайкраще забезпечене землею, щоб розвивалося під оглядом господарським і маєтковим, щоб не жило в злиднях або не виємігруувало у світ за очі. Бо від того буде великий пожиток не лише для селянства, але для цілого народу та держави.

Є такі українські партії, які годяться розділити між селянами поміщицьку землю, але вимагають, щоб за ту землю був поміщикам заплачений грошовий викуп. ОУН такі домагання рішучо заперечує. Чому? А тому, що ці викупні платежі поміщикам та їй ще нашим запеклим національним ворогам, лягли в великим тягарем на грошовий стан селянства. Бо деж би держава здобувала гроши, щоб платити поміщикам викупи? Зрозуміло, що лише шляхом побільшених податків населення, а в першу чергу через оподатковання селянства. Між тим як раз після створення власної держави, нашим селянам доведеться направляти всю ту господарську руїну, яку лишать по собі на Україні окупанти. Обовязком держави буде допомогти в тому селянам та їх грошово підтримувати при помочі дешевого сільсько-господарського кредиту, а не виснажувати їх зайвими податками. Ці податки повинні йти на розбудову нашого народного господарства, для нашого ж добра.

Коли ми при справі великої земельної власності, то треба піднести, що на Великій і Східній Україні комуністи потворили так зв. — *радгоспи*, що означає — радянські господарства. Є це великі сільсько-господарські посілости, створені здебільша з колишніх поміщицьких маєтків (також церковних) забезпечені ріжного роду знарядям, худобою, машинами і т. д., які перебувають у власності комуністичної влади. Господарятъ тими радгоспами призначенні

Москою урядники. Отже на ділі це також поміщицькі маєтки, з тою лише ріжницею, що в одному випадку маєтком розпоряджає пан-дідич, а в другому — комуніст-директор радгоспу. Комуністична влада потворила ті радгоспи для того, щоб унезалежнити себе від селянства в справі постачання сільсько-господарськими продуктами. *Посіlosti цих радгоспів*, законом національної влади Української Держави, будуть також передані до земельного фонду, з якого земля радгоспів розподілятиметься між селянами для посилення їх трудових господарств. У потрібних випадках на місці цих радгоспів будуть організовані також ріжні культурні господарства, сільсько-господарські школи і т. д. для допомоги селянам в кращому веденню їх власних господарств. Знаряддя, машини і худоба радгоспів будуть передані частинно селянським трудовим господарствам, а частинно зуживатимуться для організації ріжнородних сільсько-господарських кооперативів, машинних і тракторних стацій, для плекання питомників худоби, коней і т. д. — Бо всі ці установи рівно ж дуже важні для кращої розбудови селянського господарства.

ІІ. ЗЕМЛІ КОЛЬОНІСТІВ, ЩО НАЛЕЖАТЬ ДО ВОРОЖИХ УКРАЇНІ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ, КОНФІСКУЮТЬСЯ І ПЕРЕДАЮТЬСЯ РАЗОМ З ЇХНИМ НЕРУХОВИМ І РУХОВИМ МАЙНОМ СЕЛЯНАМ БЕЗ ВИКУПУ. — Всі ці чужинні зайди, що їх окупанти стараються якнайбільше осадити на наших землях, маючи при цьому на увазі не лише господарське використання українських земель, але також закріплення свого політичного панування, не лише не приносять нам якібудь господарської користі, але навпаки є важким гальмом для селянства, що і без того перебуває у земельній тісноті. Крім того, в тих кольоністах маємо ми своїх національних ворогів. Тому зрозуміло, що вигнання їх з посіlostей і вивласнення їх маєтків без викупу, це одне з перших завдань, які має доконати Національна Революція. Український Уряд видасть закон, на підставі якого всі ті окупантські зайди, що осіди на наших землях після 1918 року, будуть видалені з держави.

ІІІ. СЕЛЯНСТВО РОЗПОРЯДЖАТИМЕ ЗЕМЛЕЮ НА ОСНОВІ ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТИ. — Існують ріжні форми володіння землею. Так, наприклад, комуністи землю удер-

жавили, то значить, що право власності на землю належить лише державі: держава може передати її вже від себе працюючим хліборобам до користування; та, як знаємо, при колективізації селянин не лише не володіє землею, але навіть нею і не користується як незалежний господар. Право цього користування належить колгоспам, де селяне працюють як робітники. Шкідливість такого земельного устрою пізнали наші селяне на Вел. і Сх. Україні аж надто добре. Знова соціялістичні партії, як от, наприклад, був. соціалреволюційна партія на Великій Україні, або радикальна партія на Зах. Землях, стоять на засаді *усуспільнення землі*, то значить, що володіти нею має громада, а окремі господарі можуть лише користуватися землею по ухвалі громади. Але і така форма не є корисною, бо при ній селянин ніби обертається в тимчасового орендаря свого земельного наділу.

Інакше розвязує цю справу ОУН. Вона стойть за признання селянам приватної власності на землю; то значить, що кожний селянин сам є власником свого земельного участка. Ця форма володіння і користування землею є найкращою й найбільш відповідною звичкам нашого селянства. Бо тоді кожний селянин є повноправним господарем свого маєтку, працює не лише для себе, але і для своїх нащадків і найбільше зацікавлений у тому, щоб його господарство розвивалося якнайкраще. Бо воно своє, кровне, власне!

Однак, виходячи з засади, що власність є ні тільки правом, але й обовязком, держава буде дбати, щоби ні один морг чи десятина землі не лежали облогом, без ужитку. — а колиб таке було, то держава буде мати право від такого недбалого власника землю відібрati та передати її в совісні руки.

Заразом приватна власність на землю буде обмежена регуляцією вільної продажі й купна землі, а то в цій цілі, щоб запобігти надмірному зменшенні чи збільшенні земельних наділів. Отже якраз в інтересі розвитку селянського господарства, буде треба запобігати з одного боку надмірному діленню його, а з другого боку унеможливити людям, які мають гроші, скуповувати велику кількість землі і творити, при великім голоді на землю нашого селянства, великі лятифундії.

Поруч з формою приватної власності на землю, дер-

жава дозволяти і усунути земельну власність там, де цього побажає саме населення. То стосується насамперед Великої й Східної України, де сільські господарства тепер здебільша колективізовані. Отже може бути так, що селяне того чи іншого села захотять самі лишитися в колгоспі. Такі бажання будуть задоволені, однаке з узглядом інтересів цілого довколишнього населення.

IV. ДЕРЖАВА СТАРАТИМЕТЬСЯ ЯКНАЙБІЛЬШЕ ПОШИРИТИ СЕРЕДНЕ ТРУДОВЕ СЕЛЯНСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО. Це значить, що завданням держави буде сприяти поширенню таких селянських господарств, які не тільки могли б себе прохарчовувати (як то і буває в дуже дрібних, малоземельних — або, як називають, «карловатих» — господарствах), але й виробляти продукти і тварину для збуту, продажу. Бо це конче треба для забезпечення сільсько-господарськими продуктами міського населення держави та для збуту виробів закордон, щоб тим способом збогачувалися і селянські господарства й ціле народне господарство. Це даватиме селянам прибутки, конче потрібні для їх господарської діяльності, задоволення власних ріжнородних потреб, підвищення культурного рівня, тощо.

Але і при найбільш раціональному розподілі землі між селян, її таки не вистачить для цілого хліборобського населення України. Серед більшості селян поширенна думка, ніби «на Україні землі дуже багато». Це не відповідає дійсності, бо при швидко зростаючому сільському населенню на Україні вже давно відчувалася недостача землі. Отже обовязком держави буде повести справу тим способом, щоб ті, що не зможуть прикласти своєї праці на землі, улаштовувалися в нашій промисловості. Тим способом уникатимо еміграції селян до Нового Світу, Сибіру і т. д. Така еміграція не є корисною, бо завдяки її найкращі молоді сили населення відригаються від рідного пня, йдуть у чужий світ і часто пропадають для свого народу. Держава старатиметься всім її мешканцям дати приміщення і працю.

V. ДЕРЖАВА ЗАПРОВАДИТЬ НА ЦІЛОМУ ТЕРЕНІ УКРАЇНИ ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ. — Як відомо, комуністична влада на Великій Україні скасувала вільну торгівлю, а тим самим і торгівлю сільсько-господарськими продуктами. Покупцем тих продуктів у селян там є державна влада, себто,

комуністична партія, або державна кооперація, що також цілком залежна від компартії. Але і держава і радянська кооперація платять селянам за їх вироби такі малі ціни, які встановлюються лише для замилювання очей на явний комуністичний грабунок. То все виходить нашому селянству на величезну шкоду, бо до ноги руйнує його добробут і змушує загалом кидати працю. Бож хто схоче працювати для того, щоб потім задармо віддати своє добро посіпакам, і не могти нагодувати власних дітей?

Українська держава в перший же мент свого існування встановить на цілому терені України вільну торговлю сільсько-господарськими виробами. В тому випадку, коли державній владі треба буде робити запаси сільсько-господарських продуктів, то вона купуватиме їх у селян на таких самих умовах, як то робитимуть приватні покупці, себто, платитиме вільні риночні ціни.

VI. ДЛЯ НАЙКРАЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО РОЗВИТКУ СЕЛЯНСТВА, ДЕРЖАВА СПРИЯТИМЕ ПОШИРЕННЮ ВІЛЬНОЇ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ. ЗАБЕЗПЕЧУВАТИМЕ ГОСПОДАРСТВА ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ І ОРГАНІЗУВАТИМЕ ДЛЯ СЕЛЯН ФАХОВІ ШКОЛИ. — Наше селянство терпіло і терпить від визиску посередників (міських гандлярів, жидівських перекупщиків і т. д.) при збуті своїх виробів на ринку. Визиск зростає в залежності від скрутного стану селянина, або його несвідомості, що унеможливлює йому боротьбу з посередниками. Наслідком цього збогачуються спекулянти коштом селян. Для уникнення цього держава якнайбільше сприятиме творенню *вільних* збутових і споживчих сільських кооперативів. Так само для покрацання умов сільсько-господарської і сільсько-ремісничої праці, держава допомагатиме селянам організувати відповідні кооперативи: виробничі, для закупу сировини, перевозання збіжжя і т. д. Одним із головних завдань держави буде також забезпечення селянства дешевим сільсько-господарським кредитом. Окупаційні влади свідомо не уділюють нашому селянству цього кредиту, наслідком чого господарства, за браком грошових засобів, або конають і руйнуються, або змушені звертатися до приватних ліхвярів. У власній державі для задоволення се-

лянства кредитом будуть творені особливі *селянські банки*, як рівнож і кредитові сільсько-господарські кооперативи.

Наше сільське господарство терпить також од браку відповідного технічного розвитку і фахового знання. Для усунення цих перешкод держава сприятиме розбудові місцевих фахових шкіл, курсів, досвідних, тракторних та інших стацій і культурно-зразкових господарств.

Щоб ця зясована земельна програма ОУН була найскорше переведена до життя у власній державі, конечною є така *господарська і станово-політична організація селянства*, через яку воно могло не лише заступати свої інтереси, але також і брати участь у державному керуванні. Для того ОУН уважає конечним створення *Всеукраїнського Селянського Союзу*. Цей Союз зачинатиметься на сільських організаціях і від них через повіти, райони, округи і т. д. об'єднуватиметься на терені цілої держави. До сільських, районових, повітових, окружних аж до центральних кермівничих установ цього Союзу будуть входити обрані представники селянства. Через них трудове селянство наше братиме участь в управлінні держави, досягаючи тим способом свого права і виконуючи обовязки *господаря української землі*.

Ось так українські націоналісти розвязують селянське і земельне питання. Вони змагаються за справу національно-політичного звільнення щілого Українського Народу, отже й нашого селянства, за його господарське посилення і за наближення часу нашої перемоги. А до цих світлих, радісних днів національної *волі, гордости, слави і сили* провадить наше селянство лише один, єдиний шлях...

Це — *боротьба!*

ПРОВІД УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ
видав для членства О. У. Н.

ВИШКІЛЬНІ КУРСИ.

З кілька десять плянованих рефератів видруковані (на цикльостілю) наступні:

1. Лекція: Підставові засади націоналізму.

Зміст: Вступ. 1. Нація в історії. 2. Основна підвалаця. 3. Природа нації. 4. Складові перві нації. 5. Чинна воля. 6. Революційність. 7. Непримиримість. 8. Етичність. 9. Ідеалізм. 10. Догматичність.

2. Лекція: Головні основи суспільного ладу.

Зміст: 1. Що таке суспільність? 2. Суспільні звязки: а) органічні звязки, б) організаційні звязки. 3. Суспільні групи на Україні.

3. Лекція: Головні типи державних устроїв.

Зміст: Вступ. 1. Передумови творення конституційної держави. 2. Загальний нарис суспільно-ідейних змін XIX. і XX. в. в. 3. Головні типи сучасних державних устроїв. 4. Радянська республика. 5. Фашистська держава.

4. Лекція: Нація та держава.

Зміст: 1. Нарід, нація і держава. 2. Взаємовідносини поміж державою та нацією.

5. Лекція: Проблема державного устрою України.

(Друкується).

«Розбудова Нації» видала такі книжки:

1. Полк. Е. Коновалець: Причинки до історії української революції.
2. Ген. Омелянович-Павленко, старший: Українсько-польська війна.
3. Проф. О. Мицюк: Фашизм.
4. Проф. О. Мицюк: Евразійство.
5. Програма виховання в «Організації Українських Націоналістів».
6. Др. Мирон Бурянина: Єретичні думки.
7. Устрій О. У. Н.
8. На вічну ганьбу Польщі.
9. «Реальна» чи визвольна політика.
10. Інж. М. Сциборський: О. У. Н. і селянство.
11. Проф. О. Мицюк: Аграризація жидівства України на тлі загальної економіки (в друку).

ЗАГАЛЬНИЙ КУРС ВІЙСЬКОВОГО ВИШКОЛУ

під керуванням генерал-хорунжого М. Капустянського видав такі лекції «Військового Знання»:

- 1. Вступна лекція**
 - 2. Летунство**
 - 3. Хемічна та бактеріологічна війна**
 - 4. Танки**
 - 5. Гармати**
 - 6. Технічні та допомогові війська**
 - 7. Кіннота**
 - 8. Піхота**
-

Націоналісти! Постарайтесь перечитати такі підпольні книжки:

1. У. В. О.
2. Конспірація.
3. Війна й революція.
4. Партизанка.
5. Лицарі нерівного бою.
6. Лови.
7. Местники.

«Розбудова Нації» видала два наклади книжки п. 3.:

„РЕАЛЬНА” ЧИ ВИЗВОЛЬНА ПОЛІТИКА? ■

Ціна книжки: ЧСР кч. 7.—; на Західній Україні злп. 2.—; в Німеччині мк. 1.—; в Австрії шл. 1.50; у Франції фр. фр. 5.—; в Америці й Канаді 25 ам. центів; у Болгарії лев. 10.—; в інших країнах на паріті 25 ам. центів.

Кольпортери дістають 20% опусту.

Замовляти:

Administrace »Rozbudová Nacii«, Praha-Smichov, Pošt. schr. č. 37. ČSR.
Книжка має 152 стор. друку. Писана популярно її дає відповідь на актуальні питання нашої політики. Форма розмови між націоналістом а «реальним політиком» і «безпартійним» не тільки робить книжку живою й цікавою, але, ставлячи проти себе два світогляди, наводить усі випадки проти націоналістичного табору його противників і вчить як ті випадки відповівати. Тому книжка є заразом практичним підручником пропаганди для тих членів ОУН, що працюють між масами.

Книжку повинен перечитати кожний націоналіст!

Читайте нац.-гром. та літер. місячник у Чернівцях:

САМОСТІЙНА ДУМКА.

Адреса:

Redactia »Samostijna Dumka«, Cernauti, Str. Petrovici № 2, Roumanie.

«Самостійна Думка» видала такі книжки:

М. Чумак:

ШЛЯХИ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИЗВОЛЕНИЯ.

Проф. О. Мицюк:

УКРАЇНСЬКІ ХЛОПОМАНИ.

Борис Гомзин:

КРОВ КЛИЧЕ.

Драма в 5 діях із життя У. В. О.

Готуються до друку такі книжки:

Інж. М. Сціборський:

О. У. Н. і робітництво

* * *

В. М.:

Соціальне питання

* * *

Е. Онацький:

Фашизм

* * *

Провід Українських Націоналістів:

Катехізм О. У. Н.

* * *

Н. Н.:

Городок Ягайлонський

* * *

Полк. Р. Сушко:

**Хто вбив полк.
Отмарштайна?**

РОЗБУДОВА НАЦІЇ

ОРГАН ПРОВОДУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

виходить що-другого місяця подвійним числом

— містить ідеологічні, політичні, історичні, господарські, військові, літературні та ін. статті, спомини учасників української визвольної боротьби, огляди міжнародної політики, світового господарства, життя на всіх українських землях і життя українців на чужині та звідомлення з діяльності Організації Українських Націоналістів.

Почтова адреса редакції й адміністрації:

Praha-Smíchov, поштовní schránka č. 37, ČSR.

Націоналісти! Читайте самі і допоручайте іншим:

Бюлетен, орган Краєвої Екзекутиви О. У. Н. на З. У. З. (підпольний).

Сурма, військовий орган (підпольний).

Юнак, орган для провідників груп юнацтва ОУН на ЗУЗ (підпольний).

Юнацтво, орган для юнацтва ОУН на ЗУЗ (підпольний).

Вістник О. Д. В. У., орган «Організації Державного Відродження України». — P. O. Box 13, Sta. D., New-York, N. Y. America.

Новий Шлях, орган «Укр. Національного Об'єднання» (УНО) в Канаді. «New-Pathway», 10114-97 th street, Edmonton, Alberta, Canada.

Український Націоналіст, популярний місячник О. У. Н. (підпольний; заче виходити в другій половині 1933 р.).

„LEGIOGRAFIE“,
Praha XIII., Sámova 665.